

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

145

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"מחצית השקל תרומה לה"

מספר בני ישראל באיכות ולא בכמות
מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

ה' וַיָּבֶן בְּעֵם שִׁבְעִים אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁ" (שמואל א ו יט). 'רבי אֶבְהוּ וְרַבִּי אֶלְעָזָר, חָד אָמַר: "שִׁבְעִים אִישׁ הֵיוּ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד שָׁקוּל כַּחֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁ". וְחָד אָמַר: "חֲמִשִּׁים אֶלֶף הֵיוּ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד שָׁקוּל כְּשִׁבְעִים סִנְהֶדְרִין" (סוטה לה:), 'חָד אָמַר: המספר הכמותי של הנהרגים היו שבעים איש וכל אחד שקול כנגד אלף פשוטים. 'וְחָד אָמַר: המספר הכמותי היה חמישים אלף 'וְכָל אֶחָד וְאֶחָד שָׁקוּל כְּשִׁבְעִים סִנְהֶדְרִין'. וכמו שהודיע לנו הכתוב את מספרם הכמותי, כן הודיע לנו את מספרם האיכותי. ורק בזה נערך איש.

מעתה צא וחשוב מספרו של 'יאיר בן מנשה ששקול כנגד רובה של סנהדרין' בחשבון אנשים פשוטים. ומספרם של החמשים אלף שכל אחד היה שקול כשבעים סנהדרין בחשבון אנשים פשוטים. והפשוט אינו פשוט כל עיקר אלא עולם מלא, ראש וראשון לעולמות עד אין סוף!

מעתה בראותך את האדם והסתכלת בו נכוחה וראית בו המון עולמות מלאים, אם עוד פעם תסתכל בו ותכיריהו לפי גדלותו וחשיבותו, גדלותו בתורה וחשיבותו בשלמות האדם, אין סוף להרגשת הכבוד וחרדת הקדש שיתעוררו בכך למראה העולם הנעלה הזה.

כבוא משה למנות את מספר בני ישראל נצטוו למנותם על ידי מחצית השקל, כי מלבד מספרם הממשי, יש בהם המשך בעמ' 2 <<<

לו רבי נחמיה: "וכי שלשים וששה היו? והלא לא נאמר אלא "כְּשִׁלְשִׁים וְשֵׁשָׁה אִישׁ"? אלא, זה יאיר בן מנשה ששקול כנגד רובה של סנהדרין' (סנהדרין מד.). לפי עדותם של חז"ל, לא היה אלא אחד זה יאיר בן מנשה, בכל זאת מונה אותו הכתוב: "כְּשִׁלְשִׁים וְשֵׁשָׁה אִישׁ". כי מצד חשיבותו וגדלותו בתורה, מצד מספרו האיכותי, הוא נחשב כרובה של סנהדרין. ונחשב גם במספר הכמותי, שנהרגו כשלשים וששה איש, רובה של סנהדרין! וכך ידעו העם להעריך את האבירה הגדולה הזו.

"וַיָּבֶן בְּאֲנָשֵׁי בֵּית שֹׁמֵשׁ כִּי רָאוּ בְּאֵרוֹן

"זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מַחְצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֲשָׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחְצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה'" (שמות ל יג).

'לפיכך נברא אדם יחיד, ללמדך: שכל המאבד נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא. וכל המקיים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב, כאילו קיים עולם מלא' (סנהדרין לו.). כל העולם הגדול כל אלפי הברואים והיצורים, כל ההוד וההדר והתפארת שבבריאה והיצירה, לא נבראו אלא לצוות לזה האדם היחיד. והמקיים את האדם היחיד הלזה מקיים את העולם המלא הלזה.

כל המון אלפי רבבות אנשים המתהלכים בעולמנו, הם יוצאי חלציו של האדם היחיד ההוא וכל אחד הוא עולם מלא ובשבילו נברא עולם מלא ובצאתך ברחוב וראית המון אנשים אצים רצים הנה והנה, דע: אלו הם המון עולמות המרחפים בחלל הבריאה בין יתר גלגלי הכוכבים, מערכות כוכבי לכת והמון ש"י עולמות שבעולמו של הקדוש ברוך הוא, ביניהם מסתובבים אצים רצים פה ושם המון עולמות של יחידים אנשים שכל אחד הוא עולם מלא, בכחו ליצור עולם מלא ולשמו נברא עולם מלא. אמור מעתה: כל המכונה בשם אדם - עולם מלא הוא! כל זה הוא במספר הכמותי, אבל במספר האיכותי אין ערוך להם.

"וַיִּכְפוּ מֵהֶם אֲנָשֵׁי הָעֵי כְּשִׁלְשִׁים וְשֵׁשָׁה אִישׁ" (יהושע ז ה) 'ותניא: "שלשים וששה ממש" - דברי רבי יהודה. אמר

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

כאלו, שכל אחד עולה למאות ולאליפים! ואם נבוא למנותם כאחד, הרי אנו מזלזלים בכבודם ומפחיתים מחשיבותם, שאינם חשובים בעינינו אלא כאחד. הרי זה דומה למונה סכום כסף עצום, לפי כמות השטרות, שאינם דומים בערכם ושוויים, היתכן שלא יחשיב את ערך כל שטר ושטר, לפי ערכו ושווי?

לכן צייתה התורה ספור נא את שקליהם ואל תצביע באצבע עליהם, כי מספרם גלוי וידוע רק לפניו ית': **"מונה מספר לפוכבים לכלם שמות יקרא"** (תהילים קמז ד), רק הוא סופר ומונה מספרו של כל אחד ואחד לפי גדלו וחשיבותו ולפי ערכו הרם בשלמות האדם.

מבית מדרשו של הסבא מסלובדקא זצ"ל נגלים עולמות חדשים, המלמדים לפקוח עינים ולראות נכוחה את האדם השלם. מתוך רוממות הכרה זו נדע להעריך את האדם ולהחשיבו כצלמו וכדמותו.

לימוד המוסר מישר ומזכך השכל

"והקטרת אשר תעשה במתכנתה לא תעשו לכם קדש תהיה לה לה" (שמות ל לז).

כתוב בגמרא: **"אמר רבה בר בר חנה: מירושלים ליריחו עשרה פרסאות, נשים שביריחו, אינן צריכות להתבשם"** (כי היו מתבשמות) **מריח קטורת'** (יומא לט.).

מעתה נתבונן אם ריח הקטורת שהוא ענין טבעי, היה כחו חזק כל כך שהגיע עד עשר פרסאות ופעל כל כך שלא הוצרכו להתבשם שם ביריחו, עד כמה יוכל לבשם למרחוק ריח רוחני אשר אין גבול לכחו?! והנה בעת שהיה המשכן בתוך המחנה שוכן בתוכם בשיא הרוחניות, כמה חזק הכח שיש בריח הזה ללכת לבשם למרחוק ומה גם מקרוב ובכל זאת חטאו ישראל ולא הועיל להם לפי ערכם הריח החזק הזה לעמוד נגד החטא.

ועתה ישתומם הנלהב, על עוצם כח החטא וירעדו עצמותיו בראותו מי הוא בעל המלחמה שכנגדו וכחו, כי עז ונורא מאד הוא. ומזה יתבונן עוד מה גדול כח החטא במקום שאין הבושם הזה? ומה גם במקום עיפוש וסרחון, מקום העוזר ונותן כח לחוטא לעשות חיל, נורא מאד ההתבוננות ומי יכילנה וד"ל.

מכל הנ"ל נבין, איך למוד המוסר מוסיף כח בלמוד, כי חכמת המוסר תלמד

את האדם איך לירד עד תכונת הענינים המביאים למבוא הלמוד, מבוא גדול ללמוד, הוא למוד והתבוננות המוסר, כי זה מיישר ומזכך השכל. מכל הנ"ל **"עצמו מספר"** את רום ערך יקרת חבורות המחזיקות בתורה ומוסר גם יחד. וזה ענין נפלא להבין, כמה הוא ישר למוד המוסר, מזכך ומיישר השכל והחכמה, רק בישרות ובזכות הלב, נדרוש ונחקרה ומובן כי אם אין לו המבוא לזה, איך יבוא בפנים הדבר?!

עוד הערה בענין הקטורת: **'מירושלים ליריחו עשרה פרסאות** ולא היו נשים צריכות להתבשם (כי היו מתבשמות) **מריח קטורת'**. להפליא, כי יפזר ענין הקטורת שטח י' פרסאות סביב ירושלים, לפי הנראה מכל צד י' פרסאות הוא כ' מקצה אל קצה והוא בערך הסבוב ארבעים פרסאות ומרובה יותר על העגול והריח אינו מחזיק רק בשוה בעגול! וזה הפלא ופלא! ולפי הנראה היה ריח טבעי, כי אם מחמת קדושתו אינו נרגש לחוש, רק לשכל.

וסיפר לנו התלמוד: כי מלבד ריח הקדושה של הקטורת אשר אינו נרגש רק לשכל המבין ומרגיש, היה ענין הקטורת בכח הטבע הנרגש לכל אדם בחוש. וכיוונה התורה המדה, אשר דוקא במדה הזאת, לה הכח להריח ארבעים פרסאות בסבוב ירושלים. ומזה נבין כי בחכמת טבע הריח היו יודעים חכמי התלמוד לכוון הברייתא דפיטום הקטורת, אשר רק במדה הזאת, יפזר ריח חזק נפלא כזה. ומזה נבין שכל דבריהם, הכל בצמצום נפלא, משוער כחוט השערה וכדאי לתת תשוקה בדבריהם.

עוד בענין הקטורת: נראה מזה כמה גדול כח המחשבה ובפרט הכונה לשם שמים כי בזה נכלל הכל, רוחניות המחשבה ועמל העיון לבוא לתכונת הדברים, כענין **"אגרא דשמעתא סכרא"** (ברכות ו:). ביאור הדברים: כמו שיש גשמיות ורוחניות בעניני עולם הזה, כגון: אכילה ושתייה וכדומה... וריח הוא מרוחניות של גשמיות. כן יש בתורה: גשמיות ורוחניות, כי המצות הם כמו גשמיות נגד התורה. כמו שכתוב בירושלמי: **"כל המצוות אינן שוות, לדבר אחד מן התורה"**. נמצא כי ברוחניות יש גשמיות ורוחניות. כל המצוות אף שהם רוחניות בלי תכלית, עם כל זה, התורה היא בתכלית הרוחניות יותר, עד שכל המצוות אינם שוות לדבר אחד מהתורה!.

והנה **"אגרא דשמעתא סכרא"**. פירוש: לעמול להבין צורתא **"דשמעתא"** הוא יותר רוחני. והכונה, שלשם שמים הוא יותר רוחני, כי היא אוצרו של הקב"ה יראת

שמים. ומעתה אם קטורת, רוחניות של גשמיות, נדפה ריחה כל כך עד שאמרו ז"ל: **"עזים שביריחו היו מתעטשות מריח קטרת"** (יומא לט:). שהתפשטה ארבעים פרסה על ארבעים פרסה!! רוחניות דרוחניות, דהיינו: התורה ועמל התורה, היינו: רוחניות דרוחניות דרוחניות, על רוחניות דרוחניות, דהיינו: לשם שמים עוד יותר!! ובוזה יש להבין בפשיטות, כי כל מעלה של אדם, לבד מה שהוא נהנה ממנה, כל העולם נהנין ממנה, כמו השמש שיש לה מעלה של אור גדול ומהמעלה של שהשמש נהנין ממנה כל העולם, כמו כן המעלות. והקטורת גם כן, ממעלת ריחה נתבשמו כמה פרסאות, מכל שכן, מריח של מחשבת מצוה! ומכל שכן, של תורה, יתבשמו כמה וכמה!! ונזכה להיות מהמצליחים האלה.

הדמיון נחל שוטף והשכל יטבע

"ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוקה מארץ מצרים" (שמות ל ב ד).

אמרו חז"ל: **"איזהו גבור? הכובש את יצרו! שנאמר: טוב אך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר"** (משלי טז). (אבות ד א). רצה לומר: מכיר תרמית היצר וכזביו, כי הכל הבל ושוא נתעה ואין כאן, אלא, דמיון בעלמא! ועד כמה הוא ממשלת הדמיון, אשר אחר עבור רגע, כל אחד יכירו. נוכל לראות ממעשה העגל אשר תמוה הוא לכל, מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם ממעשה הלזו.

ואם נתבונן בפרטיות הדבר, הלא לפליאה תהיה! בתוך הארבעים יום של מתן תורה **"עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו"** (שיר השירים א יב), הורד עדין, שפשוט מעליהם הכתרים אשר הלבשושם במתן תורה. וכמאחז"ל: **"דרש רבי סימאי: בשעה שהקדימו ישראל נעשה" ל"נשמע", באו ששים רבוא של מלאכי השרת. לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שתי כתרים, אחד כנגד נעשה" ואחד כנגד נשמע"** (שבת נז).

והלא מלאך אחד היה יכול להלביש לכולם הכתרים? מוכרח לומר: שהיה בזה ענין כל כך נשגב, שכל כתר היה שליחות בפני עצמו והיה נצרך לזה שליח מיוחד ופה אבדו המתנה הלזו. ומה גם, שהיו הימים המוכחרים אשר משה רבינו ע"ה נמצא בשמים לקבל הלוחות וגם זאת השליכו אחור.. ■

מדרש

"כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי"

אימתי מגלה הקב"ה את זיוו? כשיאבדו אלילים מן העולם

מאמינך".

בחצי היום העמידו לקיסר כנגד השמש ואמר לו: "הסתכל בשמש ואתה רואהו"?! אמר לו: "ומי יכול להסתכל בשמש"? אמר לו רבי יהושע: "ולא ישמעו אזניך מה שפיך מדבר? - ומה השמש שהוא אחד מאלף אלפים ורבוא רבבות משמשים שמשמשין לפניו, אין כל בריה יכולה להסתכל בו, הקב"ה שזיוו מלא עולם, על אחת כמה וכמה". ואימתי הוא מגלה כבודו? כשיאבדו אלילים מן העולם. (ילקוט שמעוני שמות לג רמז שצו) ■

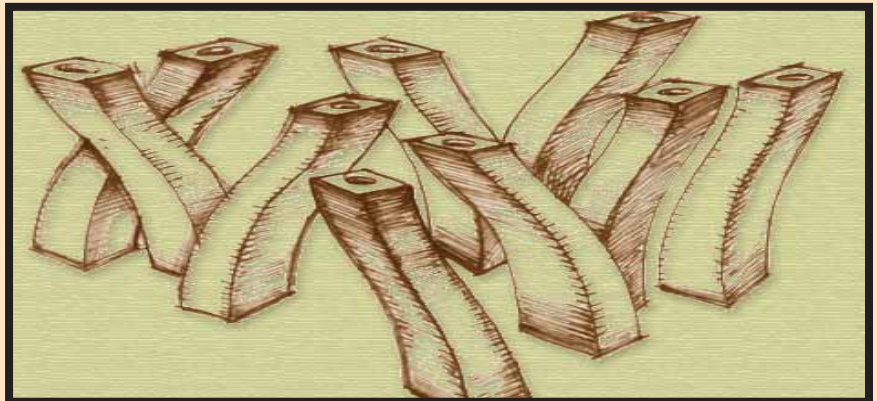
'שאל אנדרינוס קיסר לר' יהושע בן חנניה ואמר לו: "יש ארון לעולם"? אמר לו: "ומה אתה סבור וכי עולם של הפקר הוא"? אמר לו: "ומי ברא שמים וארץ"? אמר לו: "הקב"ה". כמו שנאמר: "בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א א) אמר לו: "ולמה לא נגלה פעם או פעמים בשנה כדי שיראו הבריות ותהא אימתו עליהן"? אמר לו: "לפי שאין העולם יכול לעמוד בזיוו שנאמר: "כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי" (שמות לג כ). אמר לו: "אם אינך מראני איני

פרשת פרה

פרה אדומה והגלות

לפרה אדומה ולגלות יש את אותן התכונות

בפסיקתא נאמר: שפרה אדומה היא גלות אדם. מה הקשר בין השנים, בין פרה אדומה לגלות? אומרים המפרשים כי לשניהם יש את אותן תכונות. כמו שפרה אדומה מטהרת טמאים, כך גם הצרות והיסורים הבאים על ישראל בגלות מחזקים אותם במצוות ומגבשים אותם באחדות אחת. וכשם שפרה אדומה מטמאת טהורים, כך הגלות יכולה אף היא להביא, חלילה, לירידה רוחנית ולפגיעה במוסר כפי שנאמר: "וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם" (תהילים קו לה) ■

רמז

'אל יבזבז יותר מחומש'

רמז לכלל זה נמצא בפרשתנו

שאדם יתן רק חמישית מכספו וארבע רביעיות יהיו מונחות אצלו. "הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה". (שמות ל טו) ■

ענין זה רמוז בטעמי המקרא של הפסוק שלנו. הטעמים מתחת ל"הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה", הם מונח רביעי. רמז יש כאן

הגמרא במסכת כתובות אומרת: כי 'המבזבז אל יבזבז יותר מחומש'. (כתובות נ). הגר"א מוילנא כותב: כי

פרשת 'כי תשא'

"ששת ימים יעשה מלאכה"...

מדוע נאמר בפרשתנו: "יעשה מלאכה" ואילו בפרשת יתרו נאמר: "תעשה מלאכה"?

מה שנותנים לי לא מחסירים כלום, כמו שלוקחים מאש ולא מחסיר. זהו שאמר שלמה המלך: "יש מפזר ונוסף עוד" (משלי יא כד), מה שנותנים לצדקה לא מחסירים כלום, אדרבה, הנותן רק מרויח מנתנתו.

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש" (שמות ל יג)

למה דוקא "מחצית השקל"? כל אחד צריך לדעת שהוא חצי ובלי החצי השני הוא לא יכול להיות מושלם. אמר המשגיח של ישיבת 'חרושי הרי"ם' בתל אביב, רבי גוד'ל אייזנר: אדם שואל את החברותא שלו: "מדוע קמת כל-כך מאוחר, אני מחכה לך כבר זמן רב". עונה לו: "מוטב שאקום שעתים מאוחר יותר אך אח"כ אלמד 60 דקות בשעה, מאשר להיות כמוך שאמנם אתה משכים קום, אך מתבטל".

"אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדדתיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם" (שמות לא יג)

הבשר, הדגים, החמין. לעומת זאת אצל היהודי הנעלה, מהות השבת היא החלק הרוחני והנכבד שלה. זהו שאומר הפייטן: 'כל זרע יעקב יכבדוהו כדבר המלך ודתו. לנוח בו ולשמוח בתענוג אכול ושתו'. אבל 'כל עדת ישראל יעשו אותו'. 'אותו' מלשון אות. זה ההבדל בין 'יעקב' ל'ישראל'. בנוסף הוא מביא בשם רבי לוי יצחק מברדיטשב: גם מי שלא יודע לכוון את כל היחודים והכונות שיש בשבת קדש, אבל על כל פנים לא ימנע עצמו מלאכול משום תענוג של אכול ושתו, כנאמר: 'כל זרע יעקב יכבדוהו כדבר המלך ודתו. לנוח בו ולשמוח בתענוג אכול ושתו'.

אומר 'ספר החיים': (אחי המהר"ל מפראג) 'אהבת ד' יתברך את עמו ישראל הוא כדי להסיר מלבם ספק, נתן את שבת קדשו, שהוא אות ברית בינו ובינינו ובמנחתנו לא ישכנו ערלים'. היכן כאן האות? וממשיך: 'במה שירגיש כל איש מישראל בעצמו שפע אלקים ואור פניו כי רציתו ושמחה יתרה שנופל עליו בלי מתכוון מיד עם הכנסת שבת. וליל של שבת כולה אור ועוז וחדוה במקומנו. בלתי ספק שאין זה רק נצוץ הוא והשמחה המבהיק ממקום שהנבואה יוצאת משם, שאף על פי שאין לנו לא נביא ולא חוזה ואנחנו על הדרת מאה, בכל זאת לא עזב ממנו חסדו ואמיתו להשפיע עלי אור אלוקים מידי שבת בשבתו. ובזה נתברר לנו בירור גמור שאין אחריו ספק כי תורתנו תורת אמת'. השמחה והקדושה שמרגישים כל שבת עם כניסת השבת - זה האות!

אומר ר' גוד'ל: "מכזאת חברות לא יצא כלום, מכיון שכל אחד מחפש את החסרון שבשני ומסתכל על השבח של עצמו. אבל אם מסתכלים על מעלת השני ומחפשים את החלק החיובי שבו, יכולה לצמוח תועלת מחברותא כזו. הוא מביא בשם רבי בונים מפשיסחא שאמר: "אדם ללא חבר - זה לא אדם. שני חברים - זה יותר מדי. חבר וחצי - זה מה שצריך..."

"ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש מקרב עמיה" (שמות לא יד)

"מחלליה מות יומת", באיזו מיתה? מיתת בית דין - סקילה. מדוע? "כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש". כלומר: יש דין כרת (שהוא בידי שמים) ולכן סוקלים. אומר ה'משך חכמה': יהודי חולה והוא במצב של פקוח נפש - הדין הוא שיש לחלל עליו את השבת. ולכאורה תמוה מאד, מדוע אם אחד חילל שבת הורגים אותו והרי כדי להציל

הכיצד? תחזיק את עצמך לחצי ואת חברך לאחד - זה מה שטוב! אבל אם אתה מחזיק את עצמך שוה לאחד שלם - זה כבר יותר מדי. אם אדם רואה את עצמו מושלם, אין הוא יכול להפיק טובה ותועלת מן החברות.

"זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש" (שמות ל יג)

מה הפירוש "זה יתנו"? כאשר אומרים "זה" מצביעים באצבע לאותו כיון. לכן אומר רש"י: "זה יתנו" - הראה לו כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל ואומר לו: כזה יתנו'. מדוע הראה לו דוקא מטבע של אש? אומר ה'פני מאיר': "אם מדליקים נר מנר - הוא לא מחסיר". אמר הקב"ה:

מעשי גדולים

"וראית את אחרי ופני לא יראו"

אדם יכול להבין מה עשה הקב"ה בעבר, אבל לא לצפות את הנהגתו קדימה

בתקופתו של ה'חתם סופר' היתה מלחמה. שני יהודים סוחרי נשק הסתכסכו ביניהם ופנו אליו לדין תורה והוא פוטר ביניהם. הלך מאן-דהו והלשין למלכות כי ה'חתם סופר' התעסק בנשק. הביאו אותו לפני בית הדין הצבאי והיה ברור שהולכים להרוג אותו. ה'חתם סופר' הגיע לבית המשפט. השופט היושב על כס המשפט שמע את טענות שני הצדדים ומיד זיכה את ה'חתם סופר'. בתום המשפט בקש השופט מה'חתם סופר' להכנס אליו לחדרו. שנים רבות לפני כן, כשהיה ה'חתם סופר' בחור ישיבה, אכל וישן אצל יהודי עשיר שהחזיק אותו בביתו. גם אז היתה מלחמה וכשהגיעה המלחמה לאותה עיר פלש אחד החיילים לאותו הבית שגר בו ה'חתם סופר', כמנהגם של החיילים שהגיעו למקומות שלא היה להם מחנה מסודר. החיל ראה את ה'חתם סופר' ושם לב שמדובר באדם מיוחד. הוא התחיל לדבר אתו ולבקש ממנו שילמד אותו דברים שונים. ל'חתם סופר' לא היתה ברירה והוא ישב עמו ולמדו.

כל השנים לא ידע ה'חתם סופר' מדוע זה קרה לו. עכשיו התברר שאותו חיל היה השופט וכשזיהה השופט את ה'חתם סופר' הבין מיד שלא אחד כמוהו יתעסק עם נשק וזיכה אותו מיד.

אמר ה'חתם סופר': זה מה שכתוב **"נראית את אחרי ופני לא יראו"**. לפעמים אדם יכול להבין אחרי שנים רבות מה עשה הקב"ה בעבר. **"נראית את אחרי"** - לאחור אתה יכול לפעמים להבין מעשי אלקים. אך **"ופני לא יראו"** - במבט קדימה אי אפשר לעולם לדעת את דרכי האלקים והנהגתו. ■

חדשים ורכים. כך גם ישראל, גם אם עתה הם לא נוהגים כראוי, בסופו של דבר יצמחו 'בצלים' חדשים ורכים, דהיינו: הדור הבא יהיה דור ראוי וכדאי לחכות לאלה שיבואו.

זהו שאומר הקב"ה: **"ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד"** (זכריה יד ט). מתי זה יהיה? כשתגיע הגאולה. היום אנו בגלות ואם יוסיפו א' ('אחד') ל'גולה' נקבל 'גאולה'. לכך הקב"ה מחכה, שכולם יחזרו בתשובה ואז ה' ישמח במעשיו. **"ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד"**, אז גלות תהפך לגאולה. **"זה היום עשה ד' נגילה ונשמחה בו"** (תהילים קיח כד).

"וינחם על הרעה אשר דבר לעשות לעמו" (שמות לב יד)

מסביר ה'ראשי בשמים': בספר ישעיה כתוב: **"נחמו נחמו עמי"** (מ א). דהיינו: הנחמה היא שהקב"ה קורא לנו **"עמי"**. תחת אשר אמרו לכם **"אתם לא עמי"** (הושע א ט) הקב"ה אומר: אתם כן עמי! ולכן **"נחמו נחמו"** בכך שאני קורא לכם **"עמי"**! בזמן חטא העגל הקב"ה קורא להם **"עמך"** - **"כי שחת עמך"** (פס' ז), זה העם שלך, לא העם שלי! לאחר תפילת משה סלח הקב"ה לעם ישראל - **"וינחם ה' על הרעה"** ולכן הקב"ה שוב קורא להם **"עמו"** כי הם חזרו אליו וזה גוף הנחמה.

"ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ויחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר אתם פחת הקר" (שמות לב יט)

מדוע משה שבר את הלוחות? מדוע הם נעשו לו כבדים?

אומר מדרש תנחומא: **'בשעה שנתן הקב"ה למשה את הלוחות, היו הם נושאים את עצמם. כיון שירד וקרב אל המחנה וראה את העגל, פרץ הכתב מעליהם ונמצאו כבדים על ידיו של משה'**.

אומר ה'פני מאיר': כל זמן שיהודי חי חיי תורה ומקיים מצוות - לא קשה לו. אבל ברגע שהולך לחפש את 'עגל הזהב', נהיה לו קשה לקום בבקר כל כך הרבה מצוות... ■

נפש מחללים שבת. היכן כאן ההגיון? אם האדם הוא יהודי - כי אז כדי להציל נפש אחת מישראל צריך לחלל שבת. אבל אם אחד מחלל את השבת, הרי הוא כרת את עצמו מישראל, ועל כן הדין להרוג אותו.

אומרת התורה: **"ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם"** ומי שמחלל אותה - הרוג אותו. מדוע? **"כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש מקרב עמיה"** - הוא כרת והוציא עצמו מכלל ישראל.

"ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש לד'... העשה מלאכה ביום השבת מות יומת" (שמות לא טו)

בפרשת יתרו כתוב: **"ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך"** (שמות כ י).

מדוע השוני בלשון, בפרשתנו כתוב: **"יעשה"** ואילו בפרשת יתרו כתוב: **"תעשה"**?

אומר ה'פני מאיר': אם היה כתוב: **"תעשה מלאכה"**, היו העשירים אומרים שהעניים העושים מלאכה כל השבוע באמת חיבים לנוח יום אחד, אבל הם הרי כל השבוע לא עמלים למחייתם ולכן זה לא מחייב אותם...

ומאידך גיסא, אם היה כתוב: **"יעשה מלאכה"** היו העניים אומרים שלעשירים יש מספיק כסף ולכן לא חיבים לעבוד בשבת, אבל הם חיבים.

דברה התורה בשתי הלשונות, כדי לחייב את העניים ואת העשירים כאחד. כולם חיבים להמנע מעשיית מלאכה בשבת.

"זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ונתתם אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים" (שמות לב יג)

אומר 'ספר החיים': (לאחי המהר"ל) הקב"ה הבטיח שעם ישראל לא יכלה לעולם, לכן כאשר הקב"ה מדבר על עם ישראל הוא נוקט בטויו 'זרע'. לכן גם כאן משתמש משה רבנו באותו בטוי. **"ארבה את זרעכם ככוכבי השמים"**.

מדוע ישראל נקראים 'זרע'?

יש לאדם בצלים בשדה ולאחר זמן רב הם מתקשים באדמה ולא ראויים יותר לאכילה. מה עושה בעל השדה? משאיר אותם בתוך שדהו כי מהם יצמחו בצלים

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

תפילה על חבר שיחזור בתשובה

ולבקשתו של אדם המבקש בעד חברו ושוב אין זה 'בידי שמים', אלא: 'בידי אדם'!

ובשם הגר"ח מוולאז'ין מובא: שכל מדות האדם הם בתוצאה ממה שנשמתו היא חלק אלו-ה ממעל, אך יראה לא תתכן אצל הקב"ה ולכן נחשבת יראת שמים כ"אינה בידו".

ו ב מ ס כ ת
ברכות [י].
מביאה הגמרא:
שרבי מאיר בקש
על אנשים רשעים
אשר הציקו
לו שיחזירו
הקב"ה בתשובה
ובקשתו נענתה.
והמהרש"א שם
הקשה: האיך
מועילה בקשת
אדם על חברו
להחזירו בתשובה
והרי אמרו
[ברכות לג:]
'הכל בידי שמים'
חוץ מיראת
שמים'. [ועל
עצמו מועילה
הבקשה, משום
ש'הבא לטהר
מסייעין אותו'].

ועיין בדברי בעל 'נתיבות המשפט' ב'נחלת יעקב' וב'אמת ליעקב'.
וראה 'אור החיים' [במדבר יד כד] 'מסילת ישרים' [יט] 'בית אלקים' [תפלה יד] ו'מור וקציעה' [מו].
ובמכתב מאליהו [ח"ג 87, ח"ד 271] כתב: שרבי מאיר לא התפלל להטות בחירתם לטובה, אלא להגביה את נקודת הבחירה שלהם, כדי שלא יתאוו לצער תלמיד חכם. ואף שהם עצמם לא בקשו על עצמם, כיון שעל ידם נוצר גלוי מדת החסד של המתפלל וגם גלוי הכרת טובה של המתפלל שהתקבלה תפלתו, נמצא שגרמו וסייעו לעבודת ה' וזכות זו מועילה להשיבם וראה ב'אמונה והשגחה' [ח"א עמ' תח]. ■

וכל מה שיתכן לבקש הוא רק שלא ימנעו חטאיו מלהכיר בעצמו בדרך האמת.

אך ממשיך הרמב"ם בהלכה זו ואומר:

'ומהו זה שאמר דוד: "טוב וְיִשָּׁר ה' עַל כֵּן יוֹרֵה חַטָּאִים בַּדֶּרֶךְ"?' (תהילים כה). [ומשמע שהקב"ה עוזר לאדם באופן מעשי ומדריכו לשוב אליו!]

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

שאלה: האם יכול אדם להתפלל ולבקש מהקב"ה על חברו, שיחזור אותו הקב"ה בתשובה, על אף הכלל הוא ש'הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים'?

תשובה: שנינו במסכת מגילה דף כה: 'אמר רבי חנינא: הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים, שנאמר: "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מַה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׂאֵל מֵעַמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה" (דברים י).

דהיינו: שמוכח מדברי הכתוב שיראת שמים היא דבר המסור לאדם בלבד והקב"ה מבקש מאתנו, שאנחנו בעצמנו נגיע למדרגה זאת של יראת שמים ולא שהוא יעניק לנו זאת!

התשובה לשאלה היא: 'זה ששלח נביאים להם, מודיעים דרכי ה' ומחזירין אותן בתשובה. ועוד, שנתן בהם כח ללמוד ולהבין. שמדה זו בכל אדם - שכל זמן שהוא נמשך בדרכי החכמה והצדק, מתאוה להן ורודף אותם. והוא מה שאמרו רז"ל: בא לטהר - מסייעין אותו! כלומר, ימצא עצמו נעזר על הדבר'.

והחזון איש כתב [בסוף אורח חיים (ועיין בספר פרקי אמונה והשקפה לפי החזון איש, בהוצאת חברותא)]: שיכול אדם לבקש מהקב"ה על אדם אחר שיחזירנו הקב"ה בתשובה ואין זה סותר את הכלל ש'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', כיון שהקב"ה נעתר לתפילתו

וכתב הרמב"ם בהלכות תשובה, פרק ו הלכה ד:

...כענין זה שואלין הצדיקים והנביאים בתפלתם מאת ה' לעזרם על האמת, כמו שאמר דוד 'הוֹרְנֵי ה' בַּדֶּרֶךְ' (תהילים כז), כלומר: אל ימנעוני חטאי דרך האמת שממנה אדע דרכך ויחוד שמך.

וכן זה שאמר: 'וְרִוַח נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי' (תהילים נא), כלומר: תניח רוחי לעשות חפצך ואל יגרמו לי חטאי למונעני מתשובה, אלא, תהיה הרשות בידי עד שאחזור ואבין ואדע דרך האמת. ועל דרך זו כל הדומה לפסוקים אלו.
דהיינו: שלפי הרמב"ם, לכאורה, יראת השמים תלויה רק בימי האדם עצמו

יעמדו על הברכה

וישו יעקב בן רוזה
מברך את הרב

מארקו בן אלידה
יוכה להרבק במדת האמת ופרנסה בשפע

רפואה שלמה
לאמנואלה וילי בן רחנה

זווג הגון ופרנסה בשפע
ויטוריו חיים בן דינה פרלה

רפואה שלמה
לסעודה בת ליוה

רוזטה בת ג'וליה
תצליח לחזור בתשובה עם כל משפחתה

אלברטו בן אלדה
יוכה לחזור בתשובה הוא וכל משפחתו

גבריאל בן מיסה
שיתחזק גופו ונפשו

ג'ורג'יו שימשון בן אליסבטה אלישבע
ברכה עם כל עם ישראל

אנג'לו מרדכי בן רוסה שושנה
ברכה עם כל עם ישראל

מרקו בן רוסנה
רפואה שלמה לעיניים

בס"ד

פסח עם אוצרות חיים

במלון 'המלך שלמה' טבריה

מיום שני י"ד בניסן 2.4.07
עד יום שני כ"א בניסן 9.2.07

בהשתתפות מיטב הרבנים, זמרים ואומנים

- פעילות עניפה לילדים כולל טיולים
- בריכת שחיה בשעות נפרדות
- סאונה וג'קוזי

ההרשמה לשבת הגדול בעיצומה

החלה ההרשמה לקייטנת נשים במלון 'ניר עציון'

לפרטים והרשמה:
050-3131740 03-6880091

רחוב האדמו"ר מקוצק 41 בני ברק

למבירה ספרי תורה מהודרים

שנכתבו ע"י סופרים מומחים ויראי שמים בכתב ספרדי, בית יוסף, והאר"י

מצע מיוחד

כל הרוכש ספר תורה עד חג הפסח יקבל ארגז תהודר (או עצי חיים ומעיל)

כמו כן ניתן להשיג אצלנו תפילין מהודרים לפרטים והזמנות נא לפנות לשי

052-8077722

כל המעונין לזכות ולהיות שותף בהפצת

420,000

עמודי התורה של 'גנזי המלך' בכל שבוע, ותרומם 500 שקלים לע"ן, רפואה, זיווג, הצלחה, פרנסה, זרע חי וקיים וכ"י ויקבל פרסום בקוביה כדלעיל.

03-6762226
050-6500666

PREMIEREVENT

הופעת בכורה!

איצטדיון טדי ירושלים

הרצאה בפריז - צרפת

הרצאה בברוקלין - ניו יורק

הרב שממלא אולמות
ואיצטדיונים
בכל העולם
בהופעת
בכורה בשווייץ

פתיחת שערים ומזנון: 18:15

התחלת הופעה: 19:15

ביום ראשון: 18 Marz 2007

Schutzenhaus Albisgutti

Utlibergstr. 341

Zurich

חשמלית מספר 13 Tram No.

תחנה סופית End Station

1000 מקומות חניה במקום

הזמנות כרטיסים
ליחידים לקבוצות
ולאמרגנים:
Tel/Fax
044-492 0759
076-309 8893

ערב חד פעמי מרתק ומהנה שאסור להחמיץ!!!